

Avara urbanismi ja tulevaisuuden asumiskonseptit

Avausseminaari 15.11.2007

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus

• Rahoitus

- TEKES
- Helsinki, Espoo, Vantaa
- Ympäristöministeriö, YTV
- NCC, VVO, Asuntosäätiö, Kone Oy, Rakennustietosäätiö ja Rakennuskirja

• Tutkimuskysymykset

- Miten urbaanin kaupunkiasumisen vetovoimaisuutta voidaan lisätä siten, että yhdyskuntarakenteellinen hajautuminen saadaan pysymään aisoissa?
- Mitkä ovat pääkaupunkiseudun ja urbaanisuuden suotuisalle kehitykselle tärkeät asukasryhmät?
- Millaisia uusia urbaaneja asumiskonsepteja voidaan kehittää kansainvälisiin esimerkkeihin nojaten ja uudisrakentamiseen soveltuen?
- Miten uudet asumiskonseptit otetaan vastaan pääkaupunkiseudun asukkaiden avainryhmissä ja suomalaisen urbaanisuuden taustaa vasten?
- Millä tavoin uusia konsepteja pystytään hyödyntämään asumisen monimuotoisuutta ja kestäväää kehitystä edistettäessä?

SOSIO-KULTTUURINEN NÄKÖKULMA

- asumisen avainryhmät
- suomalainen
urbaanisuus

POLIITTIS-TALOUELLINEN NÄKÖKULMA

- asuntopolitiikka ja asumisen hallinta
- asuntotarjonta

TILALLIS- TOIMINNALLINEN NÄKÖKULMA

- asumisen tilat ja alueet

URBAANIN ASUMISEN KONSEPTIT

OSALLISTAVA
KULUTTAJA-ARVIOINTI

Yhteistyökumppanit

– Kansainvälinen yhteistyö

- SBI/Aalborgin yliopisto
- Center for Strategisk Byforskning, Renaldia Research, Kööpenhamina
- TU Delft, OTB ja Centre for Sustainable Urban Areas
- HafenCity Universität, Hampuri
- University College London (UCL), The Bartlett School of Planning
- Lancaster University
- New York State University, Buffalo, arkkitehtikoulu ja sosiologian laitos
- City University of New York (CUNY)
- Columbia University, New York

SOSIO-KULTTUURINEN NÄKÖKULMA

- asumisen avainryhmät
- suomalainen
urbaanisuus

POLIITTIS-TALOUDELLINEN NÄKÖKULMA

- asuntopolitiikka ja asumisen hallinta
- asuntotarjonta

TILALLIS- TOIMINNALLINEN NÄKÖKULMA

- asumisen tilat ja alueet

URBAANIN ASUMISEN KONSEPTIT

OSALLISTAVA
KULUTTAJA-ARVIOINTI

Pasi Mäenpää: Avara urbanismi

- Idea: urbaanisuuden puutteen, heikkouden ja ikuisen tavoittelun ympärikäntö
- Suomessa on jo erityinen eriasteisesti ja monimuotoisesti urbaani kulttuuri
- Kaupunkia on kehitettävä olemassa olevan urbaanisuuden pohjalta
- Tehtävä 1: suomalaisen urbaanisuuden monimuotoisuuden tunnistaminen ja kehittäminen
- Tehtävä 2: uusien kansainvälisten konseptien *kontekstien* tutkiminen ja niiden vertaaminen suomalaisiin kaupunkilaisuuksiin ja kaupunkimaisuuksiin

Avara urbanismi

- Mitä uusi käsitteellinen näkökulma voi paljastaa?
  - ei pakoa kaupungista
  - ei kaupunki-luonto-vastakkainasettelua
  - tiiviys ei ratkaisevaa – yhteydet ovat
  - suomalaisia ei tarvitse kasvattaa urbaaneiksi vaan tarjota valittavaksi monimuotoisia urbaaneja ratkaisuja
  - funktionalismin/hajakeskityksen uusi arvottaminen
  - keskuskaupungin ja verkostokaupungin yhtäaikaisuus
  - paikallisen korostuminen suhteessa yleispätevään/globaliin

Mervi Ilmonen: Avainryhmät

- Mitä ovat kaupungin avainryhmät?
- Onko olemassa ryhmiä, jotka edustavat kaupunkilaisuutta ja edistävät kaupunkimaisuutta?
- Minkälaista on suomalainen kaupunkilaisuus (luontourbanismi)?
- Minkälaista on kaupunkilainen asuminen?
- Miten kaupunkilaista asumista edistetään?

Tuomas Ilmavirta

- Hajautuva kaupunkirakenne / kaupunkikeskustojen asema
- Avainryhmien rooli urbaaneina asukkaina
- Kulttuurin osuus kaupunkimuutoksessa
- Keskustoista vapautuvien teollisuusalueiden uudelleenkäyttö

- Kenelle kaupunkia rakennetaan?
- Minkälaista urbaania ympäristöä rakennetaan?
- Miten urbaani asuminen brändätään ja markkinoidaan?

Pasilan konepaja

- Historiallinen teollisuusmiljö
- Rakenteilla asuntoja sekä toimitiloja
- Asumisympäristöä markkinoidaan korostetun urbaaneilla mielikuvilla
  - ”Lontoossa se on Dockside. New Yorkissa TriBeCa. Helsingissä Konepaja.”
  - ”Ennen täällä höyrysivät veturit, pian cappuccinokeittimet.”
  - ”Muutaman vuoden päästä täällä eletään vilkasta ja värikästä kaupunkielämää.”
- vs. avara urbanismi

Inari Aaltojärvi (TaY, Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos)

Sosiaalinen ja kulttuurinen kodinteknologia

- Tutkimuskysymykset
  - Miten kodinteknologioita (materiaalista ympäristöä) merkityksellistetään sosiaalisten kategorioiden avulla, erityisesti sukupuolen?
  - Miten esteettiset seikat vaikuttavat kodinteknologioita valittaessa ja niitä arvioitaessa?
  - Millä tavalla sosiologinen tutkimus näkyy uuden kodinteknologian suunnittelussa/miten sen kenties pitäisi näkyä? Tapauksena älykodit.

Aineisto ja teoreettinen näkökulma

- Aineisto
  - 20 teemahaastattelua pariskunnittain (kesto 1h-1,5h)
  - Internet-kysely (n=405)
- Keskeiset käsitteet
  - Teknologian sosiaalinen konstruktio
  - Materiaalinen kulttuuri
  - Koti erityisenä teknologian ympäristönä
  - Käyttäjäkeskeinen suunnittelu (human-computer interaction)

SOSIO-KULTTUURINEN NÄKÖKULMA

- asumisen avainryhmät
- suomalainen
urbaanisuus

POLIITTIS-TALOUDELLINEN NÄKÖKULMA

- asuntopolitiikka ja asumisen hallinta
- asuntotarjonta

TILALLIS- TOIMINNALLINEN NÄKÖKULMA

- asumisen tilat ja alueet

URBAANIN ASUMISEN KONSEPTIT

OSALLISTAVA
KULUTTAJA-ARVIOINTI

aika ja tila

typologinen joustavuus asuntosuunnittelun uudistamisen strategiana

- **aika ja kestävyys asuntotuotannossa**

kestävä kehitys

-ekologinen

-kaupunkirakenteellinen

-kulttuurinen

-sosiaalinen - elämäntapoihin kiinnittyvä

-ympäristön laatuun kohdistuva

- **tavoitteiden asettaminen**

-ajallinen, ylisukupolvinen tarkastelu – pitkántähtäimen tavoitteet

-asuntorakenteen monimuotoisuus ja joustavuus

-uudistumispotentialiaali ja itse-organisoiduvuus – tulevaisuuden ennalta arvaamattomuus ja sosio-kulttuurinen kehityspotentialiaali

- **tavoitteiden saavuttaminen**

uudistumisen mahdollisuus sisäänrakennettu prosessiin

-kipukohtien tunnistaminen ja toimijoiden suhteiden tarkastelu

-kaupunkisuunnittelun ja rakennussuunnittelun rajapinta

-prosessin kehittäminen ja itse-organisoiduvuuden mahdollistaminen

- **asuntosuunnittelun paradigmaattinen muutos**

- strateginen, uuden mahdollistava asuntotuotanto- ja suunnittelukulttuuri

- asunnon käsite ja typologinen kehittäminen

- tyypin käsitteen laajentaminen

- tyypin ja mallin ero – talotyyppi(idea) vai tyyppitalo(kopioitava tuote)

- toiminnallinen, tilallinen, merkityksiä luova, prosessiin ja metodiin (ei tyyliin) kiinnittyvä, uudistuva

- **'typologinen joustavuus'**

- 'Typologisen joustavuuden lähtökohtana on tilasuunnittelu, joka sellaisenaan mahdollistaa ennakkoon määrittelemättömän käytön.*

- Kyse on joustavan asuntorakenteen tuomisesta koko asuntotuotanto- prosessin osaksi typologisen kehitystyön myötä, jossa myös asuintilan käsitettä kehitetään.'*

- **uusia näkökulmia**

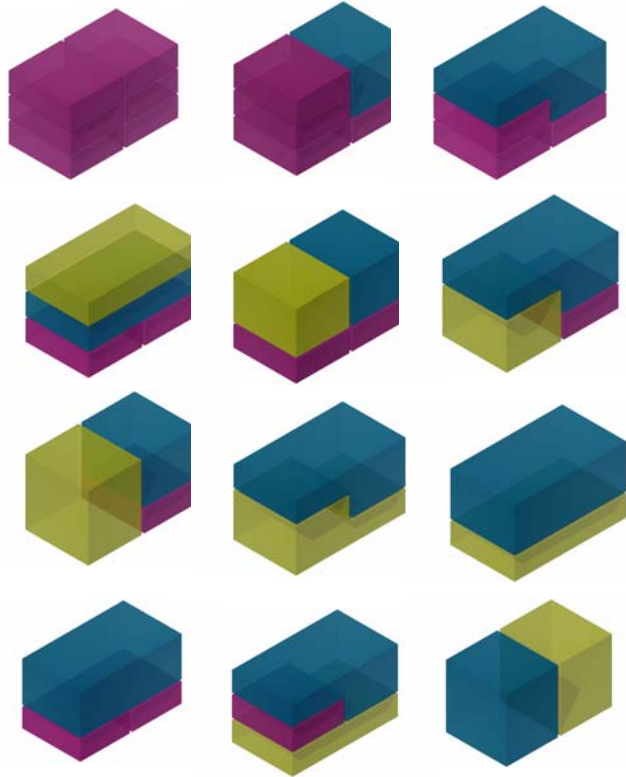
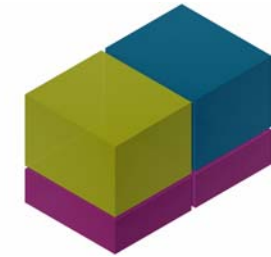
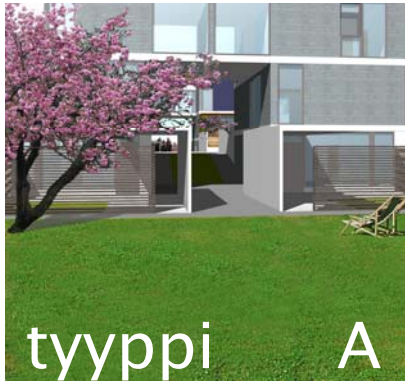
- tilojen sisältämien toimintojen kautta tapahtuvan tarkastelun tilalle tilojen organisoituvuuden ja joustavuuden tarkastelu

- tilayksiköt, tilatyytit, tilojen kytkentä; esim. laajentuminen/kutistuminen

- mahdollistaa 'alhaalta –ylös' tapahtuvan sosiokulttuurisen ja sosioekonomisen kehityksen

- tarpeisiin vastaaminen, toimintojen sekoittuminen, kaupunkirakenteen elävyys

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus

urba
urbaanin asumisen tulevaisuuden konseptit

Aluetta koskevat
preferenssit

Asumismuotoa
koskevat
preferenssit

typologia

morfologia

(teoreettinen jäsenitys lähiympäristön ja kaupunkirakenteen suhteesta)

sosio-kulttuurinen

poliittis-taloudellinen

Aluetta koskevat
preferenssit

Asumismuotoa
koskevat
preferenssit

KAUPUNKIRAKENTEEN TEEMAT / TAVOITTEET

Kaupunkirakenteen
tiivistämisen problematiikka

- ”tiivis ja matala”
- *urban sprawl*
- periferiakeskusten kehittäminen

Toistuvat hanketyypit

- entiset satama-alueet
- entiset teollisuusalueet ja -korttelit
- uustraditionalistiset kaupunginosat
- urbaanit pientaloalueet...

ASUNTO KAUPUNKIRAKENTEESSA

ASUNTO / RAKENNUS

- tyypit
- käyttötavat
- teknologia
- ...

- asunnon ulkotilat
- kortteli-rakenne
- lähi-ympäristö

typologia

morfologia

(teoreettinen jäsenitys lähiympäristön ja kaupunkirakenteen suhteesta)

tilallis-toiminnallinen

sosio-kulttuurinen

poliittis-taloudellinen

Aluetta koskevat preferenssit

Asumismuotoa koskevat preferenssit

KAUPUNKIRAKENTEEN TEEMAT / TAVOITTEET

ASUNTO / RAKENNUS

- tyypit
- käyttötavat
- teknologia
- ...

ASUNTO-KONSEPTINA =

- rakennuksena, kotina, paikkana, miljöönä
- ulkomaisten esikuvien sovelluksena?
- suomalaisen avaran urbaanin ilmentymänä

Kaupunkirakenteen tiivistämisen problematiikka

- "tiivis ja matala"
- *urban sprawl*
- periferiakusten kehittäminen

Toistuvat hanketyypit

- entiset satama-alueet
- entiset teollisuusalueet ja -korttelit
- uustraditionalistiset kaupunginosat
- urbaanit pientaloalueet...

typologia

morfologia

(teoreettinen jäsenitys lähiympäristön ja kaupunkirakenteen suhteesta)

tilallis-toiminnallinen

SOSIO-KULTTUURINEN NÄKÖKULMA

- asumisen avainryhmät
- suomalainen
urbaanisuus

POLIITTIS-TALOUELLINEN NÄKÖKULMA

- asuntopolitiikka ja asumisen hallinta
- asuntotarjonta

TILALLIS- TOIMINNALLINEN NÄKÖKULMA

- asumisen tilat ja alueet

URBAANIN ASUMISEN KONSEPTIT

OSALLISTAVA KULUTTAJA-ARVIOINTI

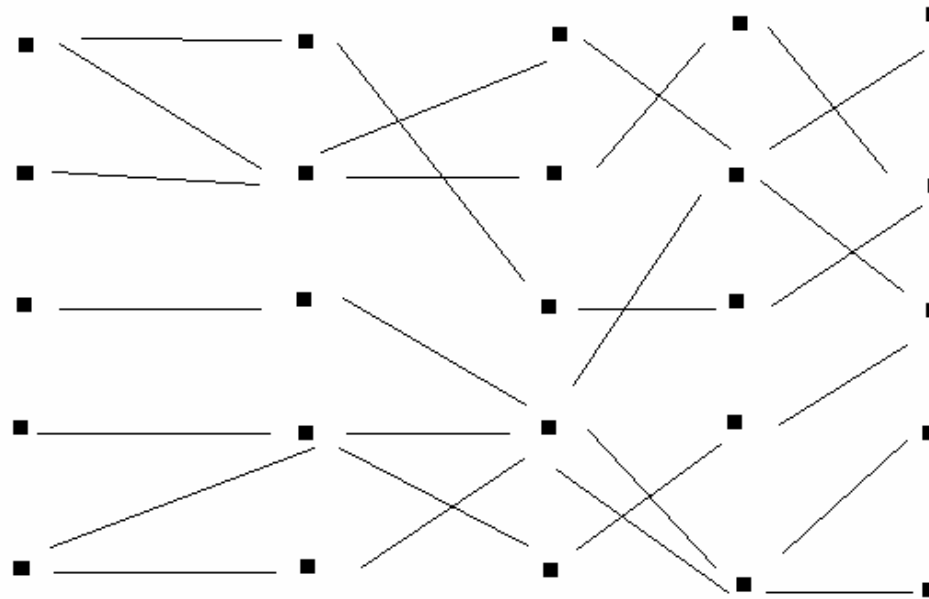
Suomalainen asuminen ja kansainvälisten konseptien sovellutukset

- 3 vuoden rahoitus URBA-hankkeessa, tutkijana TKK:n tutkijatohtori Sari Puustinen
- Kaksijakoinen tutkimustehtävä:
  - Asuntomarkkinoiden ja -tuotannon sekä asuntopolitiikan analyysi Suomessa, erityisesti pääkaupunkiseudulla
  - Tutustuminen USA: ssa innovatiivisiin asuntotuotannon, -rahoituksen, ja asuntosuunnittelun malleihin (eli asumiskonsepteihin) ja niiden Suomen oloihin sovellettavuuden arviointi.

Suomalainen asuminen ja kansainvälisten konseptien sovellutukset

1. Avain- tai asukasryhmät 2. Suunnitteluprosessi 3. Rakennuttajamalli 4. Rahoitusmalli 5. Asumismuoto

Asunto-osakeyhtiöt asumisen hallinnan suomalaisena mallina

YTT Terttu Nupponen

Kysymykset

- millainen asumisen hallinnan malli?
- millainen malli kansainvälisesti?
- millainen vaikuttajan paikka on asukkailla?

*Kysymyksenasettelu sosiologinen ja politologinen
Asunto-osakeyhtiöt ja niiden hallitusten toiminta
tutkimaton kenttä*

Tutkimusotteet

- historialliset analyysit ja vertailut (mm. Asuntosäästäjät ry.)
- kansainväliset vertailut (mm. uusurbanistien ratkaisuihin)

Tutkimuskohteet

Asukkaiden toimijuutta säätelevät institutionaaliset muodot

- yhtiöiden hallitukset,
  - isännöitsijät,
  - rakennuttajat,
  - rahoittajat
- sekä
- sijoittajat (ml. 1930-luvun keinottelukokemukset Helsingissä).

Käyttäjälähtöisyyden idea

- teknologian yhteiskunnallinen muokkaantuminen ja muokkaavuus → kuluttajat "oikeasti" mukaan
- kuluttajat kansalaisina (vaikuttaminen lainsäädäntöön ja yhteiskunnalliseen keskusteluun) ja kuluttajat käyttäjinä (vaikuttaminen teknologian kehittäjiin)
- osallistuvaan arviointiin myös positiivisten mahdollisuuksien etsiminen (ei aina vain "ei")
- innovaatioiden käyttöönoton sujuvoittaminen → käyttäjät mukaan varhaisvaiheessa (hyväksyttävyyden, omaksumisen tavat, odottamattomat seuraukset)

Asuntorakentamisen tarjontakatsaus

Tavoitteena:

Selvittää rakennusalan kuluttajanäkemyksiä ja niiden kautta näyttäytyvää asuntotarjonnan nykytilannetta

- Minkälaisia asumisen konsepteja ja vaihtoehtoja kuluttajille on tarjolla?
- Mitä avainryhmiä rakennusala tunnistaa?
- Mitkä ovat kuluttajien vaikutusmahdollisuudet?
- Tutkitaan rakennusalan tuottamaa kirjallista ja sähköistä aineistoa ja haastatteluja analysoimalla

Konseptiarviointi

- **Tavoitteena:**
Urbaanin asumisen tulevaisuuden konseptien arviointi kuluttajapalautteen perusteella
- Toteutetaan osallistuvan teknologian arvioinnin menetelmiä käyttäen, kun tutkimuskonsortio tuottanut materiaalin potentiaalisesti kiinnostavista konsepteista
- ryhmäkeskusteluissa kuluttajat, suunnittelijat ja rakennusalan edustajat pyrkivät tunnistamaan jännitteitä konseptien hyväksyttävyydestä ja etsimään ratkaisuja jännitteiden purkamiseksi

